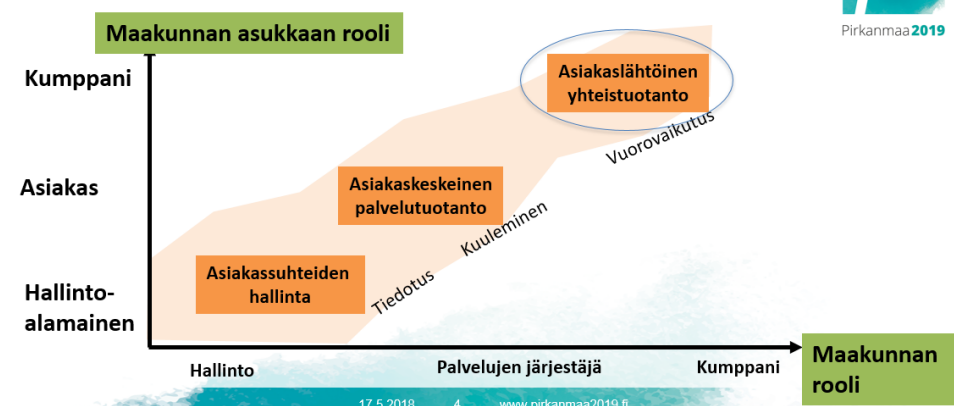

8.5.2018

OSALLISTUMINEN - teemaryhmän kokous 5 / 2018

Aika **TIISTAI 15.5.2018 klo 9.00 -11.05**

Paikka Valimo-kokoushuone, Pellava-kokouskeskus (os. Kelloportinkatu 1 B
(esteetön kulku pihan puolella olevan C-rapun kautta)

1	Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen	Puheenjohtaja avasi kokouksen Todettiin läsnäolijat. Hyväksyttiin esityslista.
2	Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen	Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.
3	Osallistumisen periaatteet ja mallit	<p>Esittelijänä projektipäällikkö</p> <p>Käsiteltiin osallistumisen periaatteet ja mallit.</p> <p>Käytiin läpi Osallistumisen malli Pirkanmaalaisen näkökulmasta ja tehtiin slaidiin 3 lisäys: Nuoriso-, vammais- ja vanhusneuvostojen lisäksi kaavioon lisätään etnisten suhteiden neuvottelukunta. Työryhmä haluaa nostaa myös lasten ja monikulttuurisuuden näkyvyyttä osallistumisen malleissa, joten myöhemmin laadittavaan osallisuusohjelmaan tullaan lisäämään myös lasten osuutta ja mm. lasten parlamentti.</p> <p>Lähtökohtana maakuntalaisen ja maakunnan roolin muutos</p> <p>Maakunnan asukkaan rooli</p> <p>Kumppani</p> <p>Asiakas</p> <p>Hallinto-alamainen</p> <p>Hallinto</p> <p>Palvelujen järjestäjä</p> <p>Kumppani</p> <p>Maakunnan rooli</p> <p>17.5.2018 4 www.pirkanmaa2019.fi</p>

8.5.2018

Hyväksyttiin Osallistumisen periaatteet ja perusarvot (IAP2) jo aiemmin esitetystä muodosta, mutta jatkossa pyritään nostamaan erityisesti periaatetta 5 ”**Osapuolten panokset työskentelyyn varmistetaan suunnittelemalla osallistumistavat**” nykyistä paremmin esille.

Esityksen lainsäädäntökokonaisuutta täydennetään tarpeen mukaan. Nyt lisäyksenä mm. Laki kotouttamisen edistämisestä, Yhdenvertaisuuslaki ja YK:n vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta koskeva yleissopimus.

Yleiskeskustelussa pohdittiin, nousevatko ihmisoikeusperusteiset palvelujen ja kansalaisuuden toteutumisen teemat esityksessä riittävästi esille?

Suora ja edustuksellinen osallistuminen

- Osallistuminen ja vaikuttaminen ovat asukkaiden oikeuksia
- Asukkaiden osallisuutta ja palveluiden käyttäjälähtöisyyttä korostettu
- Maakunta huolehtii tiedon kulusta ja systemaattisesta tiedonkeruusta sekä palautteesta toimintansa kehittämiseksi.
- Maakunnilla velvollisuus huolehtia vaikuttamistoimielimien perustamisesta
- Tavoitteena parantaa palveluiden laatua ja kohdentumista asiakasryhmittäin

Palveluntuottajien vastuu osallistumisesta

- Palveluntuottajien on huolehdittava asiakkaan osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista
- Velvoitteet vaikuttamismahdollisuuksien sisällytetään maakunnan ja palveluntuottajien välisiin sopimuksiin sekä liikelaitoksen osalta hallintosääntöön

Yleiskeskustelussa pohdittiin, löytyisikö kokemusasiantuntijuus-sanalle korvaavaa ilmaisua, koska kokemusasiantuntija-sana viittaa tällä hetkellä vahvasti mielenterveys- ja päihdepuolelle. Nimikettä käytetään usein myös väärässä yhteydessä. Varsinaisilla kokemusasiantuntijoilla on tehtävänsä koulutus ja tehtävän hoitoon saa tarvittaessa jatkuvaa ohjausta ja työnohjausta. Palvelunkäyttäjä-nimikettä käytetään yleisesti maallikosta, joka edustaa vain itseään.

Osallistuva budjetointi

- Uudenlainen tapa ajatella ja suhtautua yhteisten verovarojen käytön suunnitteluun

8.5.2018

- Hallinto ja poliitikot ottavat asukkaat aidosti mukaan suunnittelemaan ja päättämään asioista
- Keino parantaa valmistelun ja päätöksenteon laatua ja avoimuutta, sekä vahvistaa kansalaisten osallisuutta ja luottamusta hallintoa ja päätöksentekoa kohtaan
- Keino motivoida asukkaita osallistumaan ja ottamaan myös itse vastuuta

Osallistumisen päämenetelmät

1. Digitaaliset menetelmät koko maakunnan asioille
2. Vuorovaikutteiset tilaisuudet
3. Fokusryhmät
4. Asiakasraadit
5. Yhteistyöryhmät

Keinoina / toimintamalleina ja onnistumista parantaa mm.

6. Neutraali intressien sovittelija
7. Vaikutusten ennakoarviointi (EVA) LISÄTÄÄN (avattava vielä paremmin esimerkkien kautta osallisuusohjelmassa)

Yleiskeskustelussa pohdittiin:

- Pitäisikö esitettyjä päämenetelmiä avata vielä tarkemmin esimerkkien kautta varsinaisessa osallisuusohjelmassa?
- Mihin kuviossa sijoitetaan kansalaisaloitteet?
- Ennakoarviointimenettely (esim. taide sotekiinteistöissä arviointi)
- Vuorovaikutukset tueksi tulee sähköisten menetelmien toimia ja kysyjän saada vastaus reaaliajassa (verkkoviestinnän hyviä reaaliaikaisia esimerkkejä löytyy mm. yritysmaailmasta, myös Tampereen kaupungin viestintäpalvelut vastaavat joustavasti myös virka-ajan ulkopuolella)

Korjaukset / lisäykset esitykseen:

- Punainen ympyrä: maakunta kotisivut (ei enää Pirkanmaan liitto)
- Julkinen nähtävillä olo = lakisääteinen / julkinen kuulutus laitetaan omaksi laatikoksi
- Terveyskioskit, ikäihmisten lähitorit ym. puuttuu hyvinvointikeskukset (ovatko ylipäätään oikein?)
- Matalan kynnyksen suoran osallistumisen kohtaamispaikat (luettelo esimerkeistä perään), lisäksi nuorisotalot, narikka, tyttöjen talo

8.5.2018

		<ul style="list-style-type: none"> - Osallistumisen tilat kohtaa lisätään koulut, Ohjaamo (= yhteispalvelupiste nuorille) <p>Osallistumisen periaatteita Pirkanmaalla / uusia ideoita mm.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luodaan moniammatillinen verkostomainen vaikuttajafoorumi - Luodaan maakuntaan monialainen osallistumista koordinoiva ryhmä - Maakuntabussi – kiertää säännöllisesti maakunnassa (ensimmäinen tehtävä markkinoida maakuntavaaleja) <p>Muutokset:</p> <ul style="list-style-type: none"> - moniääninen pirkanmaalainen (ensimmäinen kohta) - alueraadit yhdistetään ensimmäiseen pallukkaan.... <p><u>Jatkosuunnitelmat syksyille 2018:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Maakuntatilaisuus yhteistyössä Tampereen yliopiston opiskelijoiden kanssa - Osallisuus-ohjelman laatiminen <ul style="list-style-type: none"> • prosessikuvat – eri valiokunnat • laaja osallistuminen – yhteistyössä opiskelijoiden kanssa <p>Liite 1. Maakuntalaisen osallistumisen periaatteet ja mallit</p> <div style="text-align: center;"> <p>Osallistumisen periaatteet ja mallit:</p> </div> <p><u>Jatkotoimet:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Maakunnan johtoryhmä käsittelee osallistumisen malleja kokouksessaan 31.5.
4	Työryhmän loppuraportti	<p>Käsitellään teemaryhmän loppuraporttiluonnos</p> <p>Käytiin yleiskeskustelua työryhmälle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta. Annettiin osatavoitteille seuraavat arvosanat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 5 2. 4 3. 3 (määritelty termit, muilta osin kesken) 4. 5 (aktiivinen näkyminen ja asian esille nostaminen eri tasoilla)

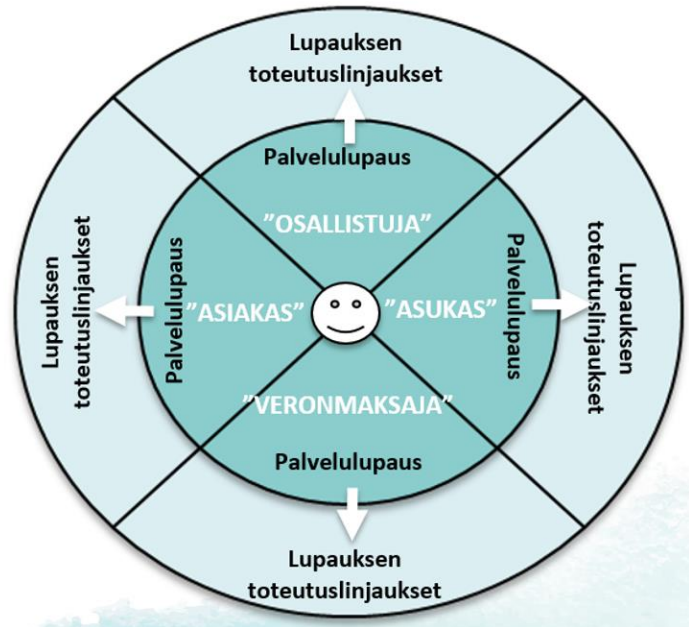
8.5.2018

		<p>Keskiarvo työryhmän tavoitteiden toteutumiseksi: 4.25</p> <p>Työryhmä voi tarvittaessa täydentää arviointia ja toimittaa kommenttinsa projektipäällikkö Anne Heusalalle.</p> <p>Työryhmä hyväksyi loppuraportin esitetystä muodosta.</p> <p>Liite 2. Osallistuminen-työryhmän loppuraportti 5_2018</p> <p>Osallistuminen teemaryhmä loppuraportti</p> <p><u>Jatkotoimet:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Osallistuminen-työryhmän loppuraportti toimitetaan muutosjohdolle sovitun aikataulun mukaisesti - Jatkotoimena ehdotetaan mm. osallisuusohjelman laatimista
5	Osallisuusohjelman laatiminen	Asiaa käsiteltiin edellisen asiakohdan yhteydessä.
6	<p>Muut mahdolliset asiat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maakuntastartegia luonnos / palvelulupaus 	<p>Muissa mahdollisissa asioissa käsiteltiin:</p> <p>Kuultiin projektipäällikkö Riku Sirenin esitys maakuntastrategian rakenteesta. Strategian rakenne perustuu maakuntalaisen nostamiseen ja pitämiseen toiminnan keskipisteessä. Maakuntalaisella tunnustetaan olevan useita rooleja suhteessa maakuntaan.</p> <p>Maakuntavaltuusto antaa asukkaalle roolikohtaisen palvelulupauksen – miten maakunta järjestää asukkaan palvelut ja palvelee häntä myös hänen muissa rooleissaan? Maakuntalainen voi peilata saamaansa palvelusisältöä- ja kokemusta valtuuston antamaan lupaukseen ja tehdä johtopäätöksiä.</p> <p>Lupauksen toteutuslinjaukset ja läpileikkaavat linjaukset ja periaatteet ovat perinteisemmät strategian elementit jotka täyttävät lupauksen ohjaamalla maakunnan toimintaa</p> <p>Missio ja roolikohtaiset palvelulupaukset muodostavat strategisen viestinnän ja brändityön ytimen. Maakuntastrategia pitää sisällään sote-järjestämislain mukaisen palvelustrategian ja palvelulupauksen yhdessä palveluiden järjestämissuunnitelmien kanssa.</p>

8.5.2018

Strategian rakenne-elementit moniroolisen pirkanmaalaisen ympärille koottuna

Jokaiselle roolille (asiakas, asukas, osallistuja, veronmaksaja) annetaan palvelulupaus ja laaditaan lupauksen toteutuslinjaukset. Pirkanmaalainen rooleineen on keskiössä visuaalisesti ja toiminnallisesti.

”Maakunnan palvelulupaus on maakunnan asukkaille osoitettu tahdonilmaisu siitä, miten maakunta toteuttaa sosiaali- ja terveyspalvelut... ....Palvelulupauksessa maakunta asettaa tavoitteet sille, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut toteutetaan maakunnan asukkaiden tarpeet ja paikalliset olosuhteet sekä edellä 4 §:ssä säädetty palvelujen saatavuus ja saavutettavuus huomioon ottavalla tavalla. ...otettava huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet.”

Lupauksen toteutuslinjaukset -elementti sisältää linjaukset, joiden kautta palvelulupaus toteutuu. Toteutuslinjaukset ovat ”perinteinen” strategiaosio, ne linjaavat ja tavoitteellistavat toimintaa johonkin suuntaan strategisella tasolla

Liite 3. Maakuntastrategian rakenteesta / projektipäällikkö Riku Siren

Osallistamistehtävä
15.5.2018.pdf

8.5.2018

”Osallistuja” –roolin palvelulupaus ja sen toteutuslinjaukset

”OSALLISTUJA”

Osallistujarooliin on koottu maakuntalaisen roolit ainakin vaikuttajana, äänestäjänä, palautteen antajana, tiedon saajana ja tuottajana, viestijänä ja palveluiden kehittäjänä.

1. Palvelulupaus ”OSALLISTUJALLE”

Maakunta tarjoa sinulle sopivat kanavat vaikuttaa palveluihisi ja koko maakunnan toimintaan. Maakunnan toiminta perustuu luottamukseen ja maakuntalaisten osallistumiseen.

Voit aina antaa palautetta saamastasi palvelusta ja maakunnatoiminnasta. Palautteeseesi vastataan aina ja se huomioidaan toimintaa kehitettäessä. Sinä olet omien palveluidesi paras asiantuntija.

Päätöksenteko ja kehittäminen on avointa ja osallistavaa, maakuntalaisille järjestetään kyselyitä ja tilaisuuksia hyvissä ajoin asioiden valmisteluvaiheissa.

Saat tietoa kattavasti maakunnan suunnitelmista ja toiminnasta reaaliajassa. Kanavat kysyä ja osallistua ovat aina avoimia.

2. Lupauksen toteutuslinjaukset

Mitä teemoja ja kokonaisuuksia pitäisi tässä käsitellä (ei vielä tässä vaiheessa linjausten suuntia) jotta palvelulupaus voisi toteutua? Max 10 kpl

- X
- X
- X
- X
- X
- X
- X
- X
- X
- X

Roolit avattuna:

Asiakas - Asiakasrooli on selkeä, maakunnan järjestämien ja tuottamien palveluiden asiakkaan rooli. Pääpaino on luonnollisesti sote-palveluissa, unohtamatta kuitenkin muita palveluita.

Osallistuja – osallistujarooliin on koottu maakuntalaisen roolit ainakin vaikuttajana, äänestäjänä, palautteen antajana, tiedon saajana ja tuottajana, viestijänä ja palveluiden kehittäjänä

Veronmaksaja - Veronmaksajan roolissa tiivistetään erilaiset maksajan roolit – verot, taksat ja palvelumaksut, huolimatta siitä, että maakuntalainen ei maksa veroja suoraan maakunnalle. Veronmaksaja on loppujen lopuksi maakunnan omistaja.

Asukas - Asukasrooli on tarkennettuna ympäristön käyttäjän ja hyödyntäjän rooli. Asukkaaksi luetaan myös yhteisöt ja yritykset. Elin- ja toimintaympäristön lisäksi viranomais-toiminnan osapuolena toimiminen kuuluu asukasrooliin

Käytiin yleiskeskustelua osallistua-roolista. Pohdittiin, voisiko sanan korvata vaikuttaja-sanalla (kehittämiseen ym. kortensa kekoon kantaja).

Toimeksianto työryhmälle:

- miettikää tulevassa Maakuntastrategiassa ”osallistujalla / vaikuttajalle” annettavaa palvelulupausta sinulle-muotoisena. Eli ideoikaa strategiatasoista palvelulupausta ja toteutuslinjauksia sen toteuttamiseksi ja lähetäkää ehdotuksenne projektipäällikkö Anne Heusalalle sähköpostilla anne.heusala@pirkanmaa.fi viimeistään 31.5.2018.

